

EL SOCIALISTA

Preu: 15 Cts.

Dels articles publicats en son responsables llurs autors

Organ de la U. S. de C. (Secció Banyoles) i defensor dels treballadors.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: CARRER PONENT, NÚMERO 10

L'ensenyament a Banyoles

Van dues i amb aquesta tres vegades, que desde aquest periòdic, alçem la veu per a reclamar el compliment de la llei del ensenyament a Banyoles, en lo referent a la substitució dels centres docents a càrrec de religiosos. Tot al revés, del que semblava, una part de la premsa local, de la qual n'esperavem formidable contra a la idea que exposarem, no hi ha dit paraula i en cambi la que representa un altre sector de la opinió local, de quina n'esperavem recol·laria sino l'idea nostra en un punt concret, la manifesta intenció de que no quedi burlat l'esperit de la llei, no sols s'ha limitat a calificar de niciesa la nostra idea, sinò que ha pretés defensar passivitats que ja veurem mes tard, si extrenyaràn greus responsabilitats. Entre tant lo que s'ha escrit i callat, escrit i callat queda.

Avui creient-nos complir amb un sagrat deure de ciutadania, traspassem tot quant hem dit a la Comissió Mixta Municipal de Banyoles en lo que fa referencia a la substitució del ensenyament a càrrec de religiosos i en defensa dels interessos comunals del nostre Municipi, insistirèm en cridar l'atenció de qui correspongui; que correspondrà sempre a n'els representants dels nostres vehins, regidors diputats de la Ge-

neralitat i de les Corts de la República Espanyola, per a que en compliment de la llei d'ensenyament, Banyoles no quedi sense uns establiments docents com li pertocan amb el màxim estalvi de càrrega als referits vehins i a quin fi nosaltres, hem suggerit l'idea de incautar-se del Monastir, que fou dels monjos Benedictins i mes tard del poble de Banyoles, per quant a l'any 1864 on encara hi teniem l'hospital Civil, l'Ajuntament, transferí la propietat de l'edifici al Bisbe de Girona. Com no sabem amb quins drets, autoritzacions i procediments va enajenar-se aquell edifici, dels nostres representants n'esperem un bon esbrinament dels fets, que posaràn de manifest, que no es tal niciesa la nostra idea i en cas contrari, hom reconeixerà tal vegada massa tard, que no son futeses les cent cinquanta milers o mes de pessetes que haurà de pagar el contribuient de Banyoles per atendre aquesta necessitat que imperiosament reclamarén per la nostra cultura i que sens cap esperit de revenja politica ni de sectarisme, hem tractat d'estalviarles, sujerint l'idea de incautarse d'un edifici que estem plenament convençuts de que si no es ben be del poble, bona part ni toca, com en moltes altres coses, que ja en parlarem un altre dia.

Ni educació ni cultura

Amb molt poca visió dels fets sembla que s'ens vulgui demostrar que desde l'adveniment de la República, hi ha un sector social atacat en el seu esperit d'una dolència morbosa de mala educació i poca cultura.

Jo crec que els homes, ni estem ben educats, ni ho hem estat mai, i que la República ha vingut per la mala educació del poble, i no pot continuar la seva marxa per la resistència de volguer sostenir la mala educació.

Per mi la educació es lo que correspon al caràcter de l'home, i si aquesta es igual per tots, cada ú s'assimila a lo que creu mes adaptable a les seves tendències o disposicions, que en conjunt formen i representen la vida bona o dolenta segons siga la classe de cultura adquirida i l'ambient social que s'haigí tingut.

Donar bona educació, en lo moral, significa guiar, dirigir, refrenar, formar bones costums d'els homes, buscant el seu cor, perquè després es manifestin al exterior el seus actes bons i humans, dignes i honrats. Aquesta educació no l'ha rebuda el 60% dels espanyols, i per aixó som dolents i mal educats, som fills d'una educació hipòcrita, tirana i asesina.

Jo crec que soc un home que per necessitat d'adoptarme a tota classe d'educació, i que no tinc estudis superiors, lleigeixo el llibre de la meva experiència, i dirigit pel bon sentit de la vida, reconec que soc un dels mal educats; es a dir que em varen educar molt, però molt malament.

La cultura, vol dir que es el fruit adquirit dins la vida intel·lectual, que a ella s'arriba per la educació de la voluntat, i que aquesta es la que ens aconsella la mes alta significació que es troba a la naturalesa de les costums modernes i antigües, si es la que m'ha dat els sentiments d'humanitat, puc assegurar, que l'ensenyança meva, va ésser tot lo contrari.

La democràcia, es lo que mai concedeix privilegis que no vaigín refrenats per la justícia i la raó de l'home, si es la llum que ens guia pel camí de la vida, si es lo que regula els actes humans públics i socials, no hem varen educar en aquesta democràcia.

La religió, es com diuen, evolució creadora, força vital del Univers, consciència de si mateix, en el transcurs de la vida i del cor de l'home, que educat d'una forma integral, disfruta de la pau, l'amor i la llibertat, tampoc me varen ensenyar religió, i per lo tant no puc saber lo que vol dir; cultura, democràcia i religió.

No obstant, per aquesta experiència i bon sentit de la vida, se que els meus mestres, o eren hipòcrites, o tampoc estaven educats.

Recordo que em varen ensenyar a donar cops al pit, hasta fer el meu cos a troços, que tenia que donar lliçons de catecisme i d'història sagrada, que m'explicaven coses en llatí, que tenia d'aprendre una infinitat de noms, difícils de retenir a la memoria, i que quan vareix deixar l'escola, no sabia sumar.

Avui comprenc que aquells mestres eren uns homes que els preocupava mes Roma que Espanya, que no podien coneixer els sentiments ni els deures de paternitat, pel seu estat fora de la societat civil, que estaven arrestrats pel fanatisme, i sentien repulsió a tot progrés moral i material, i aquesta incapacitat per educar, va fer que m'eduquessin malament.

He buscat les estadístiques de fa 70 anys, i he vist que l'ensenyança era igual o pitjor que avui. Sempre trobo un 60% d'analfabets; un 20% en els seminaris i l'altre 20% estudiant diferents carreres de l'Estat o siga a les Universitats. No toquem l'educació de les dones perquè hauriem d'apretar a correr de vergonya.

Jo invito a que es miri l'educació rebuda a les escoles pels homes treballadors i pobres. Tinc a les mans la llista dels últims soldats per mi instruïts; son 72, entre catalans, aragonesos i valencians. 32 no saben lleigir ni escriurer, 16 amb molts treballs escriuen el seu nom i 24 que en saben regularment. La major part portaven medalles i escapularis entre carn i camisa, però no sabien res de res. A un que sabia molta religió, crec havia sigut escolà vareix preguntar-li; Perquè Santiago el Major morín a Jerusalem estava enterrat a Espanya? Va contestar que aixó era un miracle. Si tant completa i humana es la educació catòlica. Perquè quant morien els soldats a Africa, deien: ¡Ai mare! ¡Ai mareta meva, que no't veuré mes! En la seva agonia no pensaven en cap Deu, i aixó es prova que no el sentien ni coneixien.

La meva educació em fa creurer, que sols s'adora a Sant Neró i Santa Pesseta. Recordo que en Març de 1931, i en el quartel del Bon Succés, de Barcelona, vareix donar davant de més de mil soldats una conferència, i els digué: «Dec fer constar la meva pena, de que no vingueu dels pobles a formar part de l'ejercit, amb més esperit de ciutadania, i aquest principi d'educació i cultura ciutadana, el poguessin aplicar a la vida militar, perquè amb la poca educació que porteu dels pobles; no es possible fer valdre els vostres drets, i aixó vol dir, la negació de la vostra personalitat, i lo que's mes trist, que contribuïu a fomentar el camí de l'arbitrarietat, de les persones poc escrupoloses que valent-se de ia vostra ignorància, estant desempenyant càrrecs i s'enriqueixen a costa del

poble, i per lo tant, en perjudici de tots vosaltres».

Lo consígnat està en el arxiu del esmentat quartel per si algú te dubte. Aixó i molt mes es podria dir, perquè, quant un rei viola la Constitució, quant un general quebranta la disciplina, quan un altre general se li confien els destins d'Espanya, estant processats i complicats amb la mort de dos dignes i heroics capitans d'infanteria, es pot dir tot, perquè no hi ha ni disciplina ni respecte, ni educació ni cultura, ni res.

Heu lleigit la llista del nou Govern?—Tot es possible a Espanya.

Quant estava acabant aquest article, llegeixo que està resolta la crisi del govern Azaña, no es hora de fer comentaris, es hora de catalanitzar i d'estar a la defensiva, es hora de pensar serenament en les nostres llibertats, recordant sempre aquells milers de màrtirs assassinats l' 11 de Setembre de 1714.

Ens falta educació i cultura, i hem de pensar que com mes clericalisme mes caciquisme i per lo tant mes ignorància i mes miseria. No ens deixem enganyar, unim les nostres voluntats. Aquest 60 % d'analfabets, que per ser pobres no varen educar, eduquem-los però que aquesta educació sigui laica, que sigui perfecta en lo físic, intel·lectual i moral. Vivim la política dels arrivistes i oportunistes, per no estar units, per no tenir prou educació i prou cultura.

Tota aquella educació,
que Pius XI proclama
i en Enciclica reclama,
es un crim i es un pillatge
que sols als rics dona fama.

Lluitem per la llibertat
il·lustrada per la Ciència,
que no enganya l'innocència
que idolatra la veritat,
i no ofén a la Conciència.

ANGEL PEREZ RIPOLL

A Torredembarra morí el gran batallador Socialista En Rafel Campalans

No cal dir quina fou la nostre sorpresa, al assabentar-nos d'aquest accident, que ens prenia un home el qual podiem esperar molt de la seva intel·ligència. La seva magna obra creada en l'Escola del treball, en la manera honesta que feia totes les seves coses, han donat fruits uberrims. En tots els càrrecs que havia tingut, els complia com un vertader ciutadà, sols amb el deure i el presentiment de fer gran a la Pàtria. En la vida política ha sigut un exemple, un ferm lluitador del proletariat, que a totes hores i sense mirar els perills

que l'amenaçaren, feia també que creixés la cultura del Poble.

Rebin els seus pares, la seva esposa companya, fill i demés família, l'expressió del nostre més sentit condol.

... é tutti Contenti

Tu si que que estàs de sort ¡oh pària de la nostre urbs i termes propers a la nostre urbs?

De tu si que en podrém dir, que fins les rosses et ponen. Ets l'home de la *Xamba*.

No has tingut temps d'engolir-te la primera cullerada de mel, que ja t'arriba a flor de llabi la segona. ¡Ja ho crec que lleparás!

Francament, lo que t'està passant, t'ha d'aturdir i si ets una mica vergonyós o sents escrúpols, perillas de fer un mal paper ben a la ignocenta; pensa que un moment d'indecisió, podria aparentar un refús i la vessaries. Tanpis per tu dirien a França.

Ja no es alló de uns que porten calces o faldilles, que pretenen enguierar-te perquè t'engreixis. No son suposades promeses, ni cregudes bones intencions d'ànimes penedides, lo que sembla que dei Cel t'envian, (ara no) son quelcom mes; una mena de padastres i madastres per no dir-te pares i mares, que t'enrotllan i a tot arreu te s'apropen, com ho fa la pardala al pardal novell, per donar-te la becade.

¡Lo que son els temps! Jo no se que hi troven en tu ¡oh pària! Que mai ningú se n'havia donat compte, ni de que al mon fossis i are, aviat no podràs donar un pas, que no topis o t'entrebanquis amb qualque semblant teu, que no et digui: Apa! Que tens gana? Aquí van tres llonguets. Casat, oi? Com vas de feina? Ja tens el menester? No't planyis res. Si no ho tens demana. Mira quina bossa. No'ls acabarás, no. De la mainada, no t'en preocupis. També t'els vestirém, i millor que ningú mes; te'ls passejarém; te'ls divertirém; i si vols que te'ls ensenyin de tot, fes-te del Fot-Club Parroquial i fins te'ls ensenyaràn de tirar cosses a la pilota. La xerrameca d'aquest primer trovadís, es capaç d'haber-te embabiecat tant, que fins t'haurà passat per alt, com un altre benefactor, t'estava examinant si d'ies apedaçat el cul de les calces i ben segur que al tornar a casa ja hi trobaràs uns pantalons nous, sota la porta.

De la manera que es van posant les cosses per tu, ni a Xauxa. Ja ho veus, fins la competència s'ha establert per fer-te be a tot drap i com que es o sembla que ho es. a titol de caritat, hom pot pas bescantar-ho, ja que tant si be de la dreta, com de l'esquerra, será sempre bona acció, mentres la una no se n'enteri de l'altre. Així sembla també, que ho diu l'Evangelí.

De totes maneres i sigui com vulgui ja en tro-

varàs algú com el que vaig trovar jo, que sense dirne res de mal de tota aquesta gent, ni del seu tráfec, se n'estrenyaba de que avui gaulin les pessetes a cabassats, per mantenir els paries a tripa llisa ben cuidats i divertits i no fa gaire temps, que tot era predicar que s'omplissin les bassines i caixetes i llargues suscripcions, per a mantenir uns sants que no menjan. A n'aquest minyó jo vaig replicar-li; es que a lo millor haurà sortit algun *Mecenes*..... L'home no'm degué entendre i va contestarme tot arriat.... Oh ja, ja; si ja será aixó. Donen un aglà per fet-te cagar un roure. ¡M'en vaig haver de riure! Enfurismat perquè me'n reia, aquell home tant mal pensat, me va deixar a l'ensec i al trencar al cantó, va dirme cridant; Lo que buscan es el vot de les dones. Digals-hi que vinguin. Digals-hi, que els hi trencaré la cara, si venen per la de casa.

Si en trovas algú d'aquests no t'ho agafis com ells, tant a la valenta. De moment jo arriplegaria lo que podria, i quant vinguin les eleccions, agafaria la dona i de bracet cap al col·legi. Si ets un bon republicà votaràs tu per la República i per la República hi faràs votar la dona que aixó dependeix de tu. Ho tens entés?

Aixís, si aquets senyors benefactors, portan una segona intenció, quedarán xasqueijats, tu feràs la teva, quedarás bé.è tutti contenti.

Desviació o actuació

Els partits burgesos, ara diràn desviació. Quan s'han donat compte que el proletariat se'ns porta.

La experiència i els desenganys son qui obliga al proletariat a aquesta actitud. A Banyoles els que treballém ens trobém que hem tingut d'apartar-nos dels partits burgesos, per a fer al fron. Perqué res se'n pot esperar dels partits que caudillen els burgesos. I d'aixó en diuen desviació. Si aixó es desviació qui en té la culpa? Aquest personalisme de certs homes de la nostra Ciutat. I aixó ens ha fet agrupar. I no hi ha altre remei per ésser defensats els nostres drets. L'experiència ens hi obliga, i quant aquesta part d'obriers i individuals es donguin compte de la necessitat que tenen o poden tenir, de formar part del proletariat. Els dirigents, tindrán que quedar-se a caseta.

Cal pensar que sindicació es fer el front únic del proletariat, en defensa de nosaltres, sense diferència de cap classe. Els obrers amants del companyerisme; entenc que junts podem defensar les llibertats, i

tots els drets que ens pertanyen. I aixó entenc que no es Desviació; sino Actuació.

UN OBRER

Notes

LA CRISIS

Ja s'ha resolt la crisis. Ara més que mai es necessari, els que treballém d'unir-nos, i estar preparats per lo que puguí passar. Un home preparat val per dos.

DEMANDA

Segons hem sentit a dir, els obrers paletes han demanat la semana de festes. I sembla que els patrons se'ls hi ha posat de primera..... No hi ha més; llei es llei.

UN RUC VIU

Se ens diu que en un café de Banyoles hi ha un home que fa miracles, que per cert te el cap blanc i diu que el farà tornar negre sense tenyir-lo. En les discussions de tertulia, si els parla de bestias es amb lo que hi entén mes, si es discuteix de política, que es un gran parlamentari, si es parla de maquinaria, (es un nom plus ultra) i capás de fer miracles, passant per damunt dels altres treballadors. Quines ridiculeses es contenen aquest temps que ja els obrers no tenen cap pel de tonto, i mes en fer creurer que amb una mirada d'un home, les màquines van mes depressa.

COMMEMORACIO

El dia 11 es celebrà a la capital de Catalunya, la Commemoració dels Màrtirs de 1714 siguent l'entussiasme i esplendidesa molt mes que els anys anteriors.

Aixó demostra que els catalans volen els drets de llibertat que els pertany.

Sr. BATLLE

Avant el laicisme de la nostra Ciutat.

Els que ressan pel carré
no solen valer cap calé.

Els que s'entussiasmen amb lo privat
serà que es poc civilitzat